

"Desenterrant el silenci"

Antoni Benaiges, el mestre que ensenyava a ser lliures

Aquesta és la història d'una promesa incomplerta feta per un mestre que fou assassinat l'any 1936 pel feixisme, una promesa truncada per l'odi, una vida dedicada a l'ensenyament enterrada durant 75 anys.

El somni truncat dels nens d'un poble de Burgos de veure per primera vegada el mar; i el d'uns homes i dones, els mestres, que volien construir un país modern i de progrés.

Aquesta mostra és un just reconeixement, un petit homenatge al mestre de Mont-roig del Camp, Antoni Benaiges, oblidat en una fossa comuna, i als altres homes i

dones igualment assassinats que estaven amb ell a les muntanyes de La Pedraja (Burgos).

Coneixem per no repetir; recordem després de l'oblit.

Sergi Bernal

76 anys després de l'inici de la Guerra Civil, el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya prossegueix honorant persones que van patir una mort violenta per motius de consciència, ideològics o socials.

L'exposició "Desenterrant el silenci" mostra, a partir de la fotografia, com l'exhumació d'una fossa en un poblet de Burgos desenterra una història personal amb intenses connexions amb Catalunya, oblidada durant dècades.

El mestre català Antoni Benaiges és un exemple de persona compromesa amb l'ensenyament i la societat. Amb aquesta exposició es vol homenatjar la seva figura i la de tants altres mestres, homes i dones, que van patir la repressió, en molts casos perdent-hi la vida, a causa del seu compromís amb els valors democràtics i humans.

Jordi Palou-Loverdos, director del Memorial Democràtic

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

DESENTERRANT EL SILENCI. Antoni Benaiges, el mestre mont-roigenc que va prometre el mar.

Aquesta exposició mostra, a partir de la fotografia, com l'exhumació d'una fossa en un poblet de Burgos desenterra una història personal amb intenses connexions amb Mont-roig del Camp, Catalunya.

Un projecte de Sergi Bernal www.sergibernal.tk

Del 7 al 31 de maig de 2014

Lloc: Biblioteca Central Xavier Amorós Reus

Carrer Escorxador, 1. Reus

INAUGURACIÓ I PRESENTACIÓ DEL LLIBRE

DESENTERRANT EL SILENCI. Antoni Benaiges, el mestre que va prometre el mar.

Amb la participació de Paco Escribano i Sergi Bernal.

El llibre té textos de Francesc Escribano, Queralt Solé, Francisco Ferrándiz i el mateix, Sergi Bernal.

Dimecres 7 de maig a les 20.00 h.

Lloc: Biblioteca Central Xavier Amorós Reus

Carrer Escorxador, 1. Reus

ACTIVITATS RELACIONADES

13 de maig a 2/4 de 8 de la tarda, xerrada sobre mètodes d'innovació educativa a càrrec de Lara Reyes

21 de maig a 2/4 de 6 de la tarda, hora del conte "Contes d'un altre temps", a càrrec de Txell Ribé

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

"Desenterrant el silenci"

ANTONI BENAIGES, EL MESTRE QUE VA PROMETRE EL MAR.

UN PROJECTE DE SERGI BERNAL

© Sergi Bernal. Dipòsit legal B. 33072-2012. Imprès en paper ecològic

Exhumant fosses. Desenterrant silencis.

Com ja advertia l'Antígona de Sòfocles, negar l'enterrament al vençut és una forma d'injustícia, repetida una i altra vegada en totes les guerres i dictadures del món. És una forma de violència que ultrapassa la vida de la víctima amb l'objectiu de condemnar-la, també, a l'oblit: impeding que reposi al cementiri, entre els seus veïns, on l'haurien visitat familiars i amics, el cos és expulsat de la darrera comunitat on pot pertànyer. Al nom li és negada la làpida que el conservi, la pedra que retengui la veu quan aquesta ha desaparegut.

(Marta Tafalla, professora del Departament de Filosofia de la UAB).

"Desenterrant el silenci" és un projecte fotogràfic i d'investigació que narra l'obertura

d'una fossa comuna de l'any 1936. Amagada durant 74 anys, se sabia que en un indret de la serra de La Pedraja (Villafranca Montes de Oca, Burgos)

hi havia enterrades centenars de persones desaparegudes.

La primera fossa comuna que es va exhumar a l'Estat va ser l'any 2000, a Lleó. Fins avui, a tot l'Estat espanyol, s'han recuperat o identificat les restes de més de 5.400 persones assassinades durant la Guerra Civil i la postguerra.

En el cas català, des de l'any 2009, i gràcies a la Llei 10/2009, és responsabilitat de la Generalitat de Catalunya la localització, la senyalització, la dignificació i, si s'escau, l'exhumació de les persones enterrades en fosses comunes.

Un mestre de Mont-roig del Camp en una fossa de Burgos

También ellos, los niños, saben del mar sin haberlo visto nunca.

(Antoni Benaiges).

La història del mestre Benaiges és una història recuperada a peu de fossa. El juliol de 1936, un cop havia acabat el curs escolar, Antoni Benaiges volia portar un grup dels seus alumnes del poblet de Bañuelos de Bureba a veure el mar.

Els nens i les nenes no havien vist mai el mar, però se l'imaginaven. Prova d'això són les impressions, frases i petites redaccions que recull el llibret "El mar", editat pel mateix Benaiges i els seus alumnes amb la impremta de l'escola.

Amb aquesta impremta, una indispensable per desenvolupar el mètode Freinet, del qual

Benaiges era seguidor, es van publicar més de deu quaderns, que es finançaven amb les subscripcions particulars de familiars i amics. Gràcies a la cura de la família de

Mont-roig es conserven fins a l'actualitat gairebé tots els exemplars d'aquests quaderns.

Benaiges no va arribar a complir la seva promesa. El 25 de juliol de 1936 fou assassinat per seguidors del bàndol feixista i enterrat en una fossa comuna amb un centenar més de persones.

La notícia arribava per carta i es va difondre a la premsa local: "L'han assassinat perquè era mestre [...]. Tot i que t'assassinaren, Benaiges, no has mort. Perquè no pots morir. Ni volem nosaltres que et moris. Salut!"

(Patricio Redondo, Butlletí del Comitè de Defensa Local de Vilanova i la Geltrú, 1936).

La impremta a l'escola. La tècnica Freinet.

Antoni Benaiges, seguint l'ideari pedagògic expressat durant la segona República, es va convertir en un impulsor del mètode del pedagog francès Célestin Freinet i en un referent sobre la seva aplicació a l'aula.

Explica Benaiges: *En concebre Freinet que la impremta podia ser la base d'una nova tècnica escolar; oferí al món la llavor que ha de motivar-motiva ja- profundes transformacions en la teoria i la pràctica educatives. La impremta possibilita allò que més desitja el nen: expressar. Expressar el que sent, el que veu, allò que li passa, allò que somia. El nen que escriu amb impremta imprimeix el seu jo: el seu caràcter; el seu temperament, les seves tendències, els seus gustos, les seves apreciacions, els seus dubtes.*

La impremta facilita l'aparició del llibre de vida, de la revista escolar; de l'aprenentatge natural de la lectura, el treball cooperatiu, la correspondència

escolar i l'intercanvi d'informació sobre l'entorn i la vida dels nens i nenes. La nova forma d'organització del treball fa necessària l'assemblea, el lloc on es decideixen les noves activitats i on es valora la feina feta entre tots.

(Sebastián Gertrúdx).